

A BIZOTTSÁG 41/2009/EK RENDELETE

(2009. január 20.)

a lisztérzékenységekben szenvedőknek szánt élelmiszerek összetételéről és címkézéséről

(EGT-vonatkozású szöveg)

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA,

miszereket gyártani. Következésképpen számos, a piacon jelen levő különleges táplálkozási célokra szánt élelmiszer tartalmazhat kis mennyiségű gluténmaradékot.

tekintettel az Európai Közösséget létrehozó szerződésre,

tekintettel a különleges táplálkozási célokra szánt élelmiszerekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1989. május 3-i 89/398/EGK tanácsi irányelvre⁽¹⁾ és különösen annak 2. cikke (3) bekezdésére, valamint 4a. cikkére,

mivel:

- (1) A 89/398/EGK irányelv különleges táplálkozási célokra szánt élelmiszerekre vonatkozik, amelyek különleges összetételüknel vagy gyártási eljárásuknál fogva alkalmasak arra, hogy a népesség egyedi csoportjainak különleges táplálkozási igényeit kielégítsék. A lisztérzékenységekben szenvedők a népesség olyan egyedi csoportját képezik, amelynek tagjai állandó glutén-intoleranciában szenvednek.
- (2) Az élelmiszeripar számos olyan terméket fejlesztett ki, amelyet a „gluténmentes” vagy más, ezzel azonos értelmű megnevezéssel mutatnak be. Az ezen termékmegnevezések használatának feltételeire vonatkozó eltérő nemzeti rendelkezések akadályozhatják az érintett termékek szabad mozgását és a fogyasztók egységesen magas szintű védelmét. Az egyértelműség érdekében, illetve azért, hogy a fogyasztókat ne zavarják össze a nemzeti szinten használt különböző termékmegnevezések, indokolt a glutén hiányára utaló kifejezések használatának feltételeit közösségi szinten meghatározni.
- (3) A búza (vagyis minden Triticum fajta, például durum-búza, tönköly és kamut), rozs és árpa olyan gabonafélék, amelyekről tudományosan kimutatták, hogy glutént tartalmaznak. Az e gabonákban található glutén károsíthatja a lisztérzékenységekben szenvedők egészségét, ezért e gabonákat ők nem fogyaszthatják.
- (4) A glutén kivonása a glutént tartalmazó gabonákból jelentős technikai nehézséget okoz és komoly gazdasági ráfordítást igényel, ezért nehéz teljesen gluténmentes élel-

- (5) A legtöbb – de nem minden – lisztérzékenységekben szenvedő étrendje tartalmazhat zabot, anélkül, hogy az az egészségét károsítaná. E kérdés jelenleg a tudományos közösség tanulmányainak és kutatásának tárgyát képezi. Komoly gondot jelent azonban a zabnak búzával, rozsszal vagy árpával történő szennyeződése, a gabona betakarítása, szállítása, raktározása vagy feldolgozása során. Ezért e termékek címkézése során figyelembe kell venni a zabot tartalmazó termékek gluténszennyezettségének kockázatát.
- (6) A lisztérzékenységekben szenvedők adott határértéken belül változó, kis mennyiségű glutént képesek elviselni. Annak érdekében, hogy a piacon mindenki hozzáférhessen az igényeinek és érzékenységi szintjének megfelelő élelmiszerek választékához, az adott határértéken belül eltérő, alacsony gluténszintű termék választékot kell kialakítani. Fontos azonban, hogy a különböző termékeket megfelelő módon címkézzék fel annak biztosítása érdekében, hogy a lisztérzékenységekben szenvedők megfelelően használják azokat, a tagállamok tájékoztató kampányainak segítségével.
- (7) Azokat a különleges táplálkozási célokra szánt élelmiszereket, amelyeket úgy alakítottak ki, dolgoztak fel vagy készítettek el, hogy a lisztérzékenységekben szenvedők táplálkozási igényeinek megfeleljenek, és mint ilyet forgalmaznak, a „rendkívül kis gluténtartalmú” vagy „gluténmentes” címkével kell ellátni, a rendeletben meghatározott előírásoknak megfelelően. Ezeknek az előírásoknak az olyan élelmiszerek használatával lehet eleget tenni, amelyekben a glutént tartalmazó egy vagy több összetevő gluténtartalmát különleges feldolgozás útján csökkentették, és/vagy olyan élelmiszerek használatával, amelyeknél a glutént tartalmazó összetevőket más, eleve gluténmentes összetevőkkel helyettesítették.
- (8) A 89/398/EGK irányelv 2. cikkének (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy azoknál a normál fogyasztásra szánt élelmiszereknél, amelyek különleges táplálkozási célokra is alkalmasak, ezt a tulajdonságot fel lehet tüntetni. Ezért az olyan normál élelmiszer esetében, amely a gluténmentes étrendnek is része lehet, mivel nem tartalmaz gluténtartalmú gabonából vagy zabból származó összetevőket, lehetővé kell tenni, hogy a gluténmentességet jelölő megnevezést feltüntessék. Az élelmiszerek címkézésére, kiszerezésére és reklámozására vonatkozó

⁽¹⁾ HL L 186., 1989.6.30., 27. o.

tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 2000. március 20-i 2000/13/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv⁽¹⁾ úgy rendelkezik, hogy ezek a kijelentések nem téveszthetik meg a vásárlót annak sugallása révén, hogy az élelmiszer különleges jellemzőkkel rendelkezik, holott minden hasonló élelmiszer rendelkezik ilyen jellemzőkkel.

- (9) Az anyatej-helyettesítő és anyatej-kiegészítő tápszerekről, valamint az 1999/21/EK irányelv módosításáról szóló, 2006. december 22-i 2006/141/EK bizottsági irányelv⁽²⁾ ezen élelmiszerek gyártása során tiltja a gluténtartalmú összetevők felhasználását. Ezért ezen termékek címkézése során tilos a „rendkívül kis gluténtartalmú”, valamint a „gluténmentes” megnevezések használata, hiszen a határozat értelmében ez a címkézés a 100 mg/kg, illetve 20 mg/kg mennyiséget meg nem haladó gluténtartalom megjelölésére használatos.
- (10) A csecsemők és a kisgyermek számára készült feldolgozott gabonaalapú élelmiszerekről és bébiételekről szóló, 2006. december 5-i 2006/125/EK bizottsági irányelv⁽³⁾ a hat hónap alatti gyermekek számára készült termékek esetén megköveteli a gluténtartalom, illetve gluténmentesség feltüntetését. E termékek gluténmentességét az e rendeletben meghatározott követelmények szerint kell feltüntetni.
- (11) A Codex Alimentarius Bizottság 2008 júliusában, 31. ülésén elfogadta a lisztérzékenységben szenvedők különleges táplálkozási igényeinek kielégítésére szánt élelmiszerekről szóló kódexet⁽⁴⁾ („Codex Standard for Foods for Special Dietary Use for Persons Intolerant to Gluten”) annak érdekében, hogy ezek az emberek az igényeiknek és gluténérzékenységi szintjüknek megfelelő élelmiszer-választékhoz hozzáférjenek. Ezt a standardot megfelelő módon figyelembe kell venni e rendelet alkalmazásában.
- (12) Annak érdekében, hogy a gazdasági szereplők a termelési folyamataikat megfeleltethessék, a rendelet hatálybalépési időpontjának meghatározásakor a szükséges átmeneti időszakot figyelembe kell venni. Azok a termékek azonban, amelyek a rendelet hatálybalépésekor már megfelelnek a rendelet előírásainak, a rendelet hatálybalépését követően forgalmazhatók a Közösségben.
- (13) Az e rendeletben előírt intézkedések összhangban vannak az Élelmiszerlánc- és Állat-egészségügyi Állandó Bizottság véleményével,

ELFOGADTA EZT A RENDELETET:

1. cikk

Alkalmazási kör

A rendelet a 2006/141/EK irányelvben meghatározott anyatej-helyettesítő és anyatej-kiegészítő tápszerektől eltérő élelmiszerekre vonatkozik.

2. cikk

Fogalom meghatározások

E rendelet alkalmazásában a következő meghatározásokat kell alkalmazni:

- a) „lisztérzékenységben szenvedőknek szánt élelmiszerek”: különleges táplálkozási célokra szánt élelmiszerek, amelyeket úgy gyártottak, készítettek és/vagy dolgoztak fel, hogy a lisztérzékenységben szenvedők különleges táplálkozási igényeit kielégítsék;
- b) „glutén”: búzából, rozsból, árpából, zabból és ezek keresztezett változataiból, valamint származékaiból származó proteinfraakció, amelyet bizonyos személyek nem tűnnek el, és amely nem oldódik vízben és 0,5 M nátrium-klorid oldatban;
- c) „búza”: valamennyi Triticum fajta.

3. cikk

A lisztérzékenységben szenvedőknek szánt élelmiszerek összetétele és címkézése

(1) A lisztérzékenységben szenvedőknek szánt élelmiszerek, amelyek búzából, rozsból, árpából, zabból, vagy ezeknek a gluténcsökkentés céljából feldolgozott keresztezett változataiból készült egy vagy több összetevőből állnak vagy ezeket tartalmazza, a végső fogyasztó számára értékesített élelmiszerben nem tartalmazhatnak 100 mg/kg mennyiséget meghaladó glutént.

(2) Az (1) bekezdésben megnevezett termékek címkézése, kiserelése és reklámozása során fel kell tüntetni a „rendkívül kis gluténtartalmú” megnevezést. A „gluténmentes” megnevezést akkor viselhetik, ha gluténtartalmuk a végső fogyasztó számára értékesített alakban nem haladja meg a 20 mg/kg mennyiséget.

(3) A lisztérzékenységben szenvedőknek szánt élelmiszerekben található zabot úgy kell termesztetni, elkészíteni és/vagy feldolgozni, hogy a búzával, rozssal, árpával vagy ezek keresztezett változataival való szennyeződése elkerülhető legyen, és gluténtartalma ne legyen magasabb, mint 20 mg/kg.

(4) A lisztérzékenységben szenvedőknek szánt élelmiszerek, amelyek búzát, rozst, árpat, zabot vagy ezek keresztezett változatait helyettesítő összetevőkből állnak vagy ezeket tartalmazza, nem tartalmazhatnak 20 mg/kg mennyiséget meghaladó glutént a végső fogyasztó számára értékesített élelmiszerben. E termékek címkézése, kiserelése és reklámozása során a „gluténmentes” megnevezést fel kell tüntetni.

⁽¹⁾ HL L 109., 2000.5.6., 29. o.

⁽²⁾ HL L 401., 2006.12.30., 1. o.

⁽³⁾ HL L 339., 2006.12.6., 16. o.

⁽⁴⁾ http://www.codexalimentarius.net/download/standards/291/cxs_118e.pdf

(5) Ha a lisztérzékenységekben szenvedőknek szánt élelmiszerek egyaránt tartalmaznak búzát, rozst, árpát, zabot vagy ezek keresztezett változatait helyettesítő összetevőket és búzából, rozsból, árpából, zabból vagy ezek kifejezetten a gluténsökkentés céljából feldolgozott keresztezett változataiból készült összetevőket, akkor az (1), (2), és (3) bekezdés alkalmazandó, a (4) bekezdés pedig nem alkalmazandó.

(6) A (2) és a (4) bekezdésben említett „rendkívül kis gluténtartalmú” vagy „gluténmentes” megnevezéseket a termék értékesítési nevének közelében kell feltüntetni.

4. cikk

A lisztérzékenységekben szenvedőknek szánt élelmiszerek összetétele és címkézése

(1) A következő élelmiszerek címkézése, reklámja és kiszérése viselheti a „gluténmentes” megnevezést, a 2000/13/EK irányelv 2. cikke 1. bekezdése a) pontja iii. alpontjának sérelme nélkül, azzal a feltétellel, hogy az élelmiszer gluténtartalma a végső fogyasztó számára értékesített alakban nem lehet magasabb 20 mg/kg mennyiségnél:

a) normál felhasználásra szánt élelmiszerek;

b) különleges táplálkozási célokra szánt élelmiszerek, amelyeket úgy alakítottak ki, dolgoztak fel és/vagy készítettek, hogy a glutén-intoleranciában szenvedők szükségleteitől eltérő különleges táplálkozási igényeit kielégítsék, de amelyek összetételüknél fogva alkalmasak a glutén-intoleranciában szenvedők különleges étrendi igényeinek kielégítésére is.

(2) Az (1) bekezdésben megnevezett termékek címkézése, reklámja és kiszérése során a „rendkívül kis gluténtartalmú” megnevezést nem lehet feltüntetni.

5. cikk

Hatálybalépés és alkalmazás

Ez a rendelet az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő huszadik napon lép hatályba.

Ezt a rendeletet 2012. január 1-jétől kell alkalmazni.

Azok az élelmiszerek, amelyek e rendelet hatálybalépésének napján már megfelelnek a rendelet előírásainak, forgalomba hozhatók a Közösségben.

Ez a rendelet teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban.

Kelt Brüsszelben, 2009. január 20-án.

a Bizottság részéről

Androulla VASSILIOU

a Bizottság tagja